

Asia: VN/31161/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen ja Uruguayn välisen sosiaaliturvasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Suomen ja Uruguayn välisen sosiaaliturvasopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta

Eläketurvakeskus pitää sopimusta tarpeellisena, koska sillä voidaan turvata Suomen ja Uruguayn välillä liikkuvien henkilöiden eläkeoikeuksia sekä välttää kaksinkertaisten eläkevakuutusmaksujen maksaminen. Sopimuksella on vaikutusta Eläketurvakeskuksen toimintaan.

Yhdessä maassa vakuuttamisen periaate ja kaksinkertaisten eläkevakuutusmaksujen estäminen

Uruguayn osalta sosiaaliturvasopimusta sovelletaan ylisukupolvisen solidaarisuusjärjestelmän ja pääomitusjärjestelmän mukaisiin eläkkeisiin. Suomen osalta sopimus koskee työeläkelainsäädäntöä.

Sopimuksen pääperiaatteena on, että henkilö vakuutetaan vain yhdessä valtiossa. Työntekijään ja yrittäjään sovelletaan pääsääntöisesti työskentelyvaltion lainsäädäntöä. Tämä estää kaksinkertaiset eläkevakuutusmaksut.

Sopimuksen tärkein poikkeus työskentelymaassa vakuuttamisen pääperiaatteesta koskee lähetettyjä työntekijöitä ja yrittäjiä. Työnantajan lähettämä työntekijä voi säilyä vakuutettuna lähtövaltiossaan, jos työskentely toisessa sopimusvaltiossa kestää enintään 24 kuukautta. Vastaavasti sopimusvaltiossa toimiva yrittäjä voi väliaikaisesti lähteä työskentelemään toiseen sopimusvaltioon

enintään 24 kuukauden ajaksi ja olla vakuutettuna tämän ajan lähtövaltiossaan. Jos lähetetyn työntekijän tai yrittäjän työskentely toisessa sopimusvaltiossa kestää yli 24 kuukautta, ajanjaksoa voidaan pidentää toiset 24 kuukautta Uruguayn osalta toimivaltaisen viranomaisen ja Suomen osalta toimivaltaisen laitoksen antamalla suostumuksella.

Sopimus sisältää myös erityissäännöksiä merenkulkijoista ja lentohenkilökunnasta sekä diplomaattisten edustustojen ja konsuliedustustojen jäsenistä ja virkamiehistä.

Sopimus mahdollistaa myös ns. poikkeusluvan käyttämisen, jonka mukaan Uruguayn toimivaltainen viranomainen ja Suomen toimivaltainen laitos voivat sopia keskenään sovellettavaa lainsäädäntöä koskevasta poikkeuksesta yksittäisten henkilöiden tai henkilöryhmien osalta.

Vakuutuskausien yhteenlaskeminen eläkeoikeuden syntymiseksi ja eläkkeiden maksaminen maasta toiseen

Sopimuksella turvataan Suomen ja Uruguayn työeläkkeiden maksaminen riippumatta henkilön asuinmaasta. Lisäksi sopimus sisältää määräykset eläkkeen hakemista koskevista menettelyistä. Sopimusmaahan karttunutta eläkettä haetaan eläkkeenhakijan oman asuinmaan yhteyselimen kautta, mikä mahdollistaa mm. hakemisprosessia koskevan neuvonnan hakijan omalla äidinkielellä.

Sopimus mahdollistaa myös vakuutuskausien huomioon ottamisen eläkeoikeuden syntymiseksi. Tämä on erityisen merkityksellistä Uruguayssa, jossa vanhuuseläkeoikeuden saavuttamiseksi vaaditaan pitkää vakuutusaikaa (jopa 30 vuotta). Sopimuksen perusteella henkilön Uruguayssa täyttämiin vakuutuskausiin voidaan tarvittaessa laskea mukaan Suomen vakuutuskausia, jolloin Uruguayn lainsäädännön vaatimus vakuutusajasta voi täytyä.

Suomen työeläkkeissä vakuutuskausien huomioon ottamisella ei ole vastaavaa merkitystä. Uruguayn vakuutuskausia voidaan kuitenkin ottaa huomioon arvioitaessa esimerkiksi oikeutta työuraeläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosaan.

Vaikutus Eläketurvakeskuksen toimintaan

Eläketurvakeskus tulisi toimimaan Suomen ja Uruguayn välisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella toimivaltaisena laitoksena sovellettavan lainsäädännön määrittämisessä ja vastaamaan todistusmenettelyistä erityisesti lähetettyjen työntekijöiden ja yrittäjien osalta sekä toimimaan yhteyselimenä eläkeha-kemusprosessissa. Eläketurvakeskus on osallistunut sosiaaliturvasopimuksen neuvotteluun työeläkealan toimeenpanon asiantuntijana.

Levander Minna

Eläketurvakeskus - Lausunto on hyväksytty Eläketurvakeskuksen
johtoryhmässä 3.6.2026 / johtaja Karoliina Kiuru, osastopäällikkö Mari
Kuuvalo